

Kantari

Kanta-zale gara, ez dago dudarik. Kanta ta kanta gabiltz, eten bako leia bizitan. Zarrak kanta oi eben, gazteak kanta oi dabe; bai, len ta orain kanta daroagu. Etxean kanta, zelaian kanta, eleizan kanta. Txoriak kanta daroa, baita itxasoak be. Izarrak kanta, izadi osoak kanta.

Eta kantatzea on dogu. Betidanik alan be. Antxiña baten, Testamentu Zarreko gizaseme ta igarle ospetsuak kantari ziran, eta euren erria txundiotan ipiñi oi eben kanta ta kanta. Egiptoarrak, sumeriotarrak, txinarrak, gerakarrak, erromarrak kantari bizi izan ziran. Eta geroago —askorik ez—, gure artean be, Probentza'ko juglarakaz nastea, noiztikoak diran sekula jakingo ez doguzan bertsolariak agertu ziran. Or, Naparru'ko errege-jauregikoak... Ez dakigu noizkoak diran, eta ezta oraindik arein erraza ta enda amaitu. Gaur be, barrizturik daukagu arein odol gogoangarria.

Ez, ez gara ogiaz bakarrik bizi. Kantuak be arintzen ditu gure biotz-nekeak. Oraintsu oraindik urte biko gerra latza ikusi eben. Bafra'ko umetxoak ez eben ogia bakarrik bear; ez eben ogia bakarrik eskatzen: osakaiak eta tuntun-soiñua be bai. Baiña, ain urrun jo baink, gure artean be, anai arteko guda gogor aretan, umetxoak eta nagusiagoak be, ogia ta osakaiak eta kantuak eskatzen ebezan.

Asko abestu oi da gaur. Baiña, zelako kantak? Zerbait diñoenak? Kantuan, izan be, zerbait itsatsita itxi bear dogu. Ezer ez diñoskuna, ezta eder. Erriak kanta daroe, gureak batez be, ta zer diño kanta orren aritan? Gure amak kanta oi dabe, ta zerbait diñotsa bere lelo bizian, kuma barruan irri-barretsu begira daukan umetxoari.

Barriro be: zer diño gaurko kantak? Bai, modan dagozanak... Zer dabe kantagai? Ganorazko zerbait? Maitasuna, maitakeria, larru-min-tzezko zerbait, geienik beintzat. Zer? Europa'ko asken-abesti batza ikusi zendun? Telebixtatik emona, nunbait. Irutik bi zelai ortakoak ziran.

Maitasuna murrizten ebenak. Aurre samarrekoa izanagaitik, ona erakusgarri edo argibide bat. Salome kantariak "Eurovision" kantatua ta azkoitiar Luis Iriondo Etxaniz'ek euskeraz ipiñia. Erderaz "Vivo cantando" eritxon.

Kantari bizi naiz,
bide galduen zear,
zenbat gau zure billa!

Zuri itzegin nairik,
nairik eta ezinda.
Orain urrean zera
eta odola ta ametsa
piztuak dira.

Zugatik biurtu dira
nere malkoak
amets argian,
kanta gozoan;
baiñan, zerbait gertatzen da
gure artean;
ikaraz nabil
zure ondoan.

Zugatik biurtu dira
nere malkoak
amets argian,
kanta gozoan.
Ez dakit zure maitasun
jaio berria
noiz arteraiño
gordeko detan.

Iñoiz bai abesten yako lurrari, aberriari, itxaropenari, lan eta izerdiari. Baiña geienetan Eros'i erretzen yako lurrun-kedatsa; lipar batez, goiz labur batean dirauan maitasunari, putz-egiñik urtu ta ezereztu oi

danari intzentsu eskinka bizi gara. Azaletiko gauzak, nunbait; igesbideak besterik ez. Guzurra. Merezi al dau maite-gai orrek ainbeste garrasi, ainbeste geiegizko izu, orren gaiña parizta? Orrenbeste andi-mandi ta arro-puzkeri? Nik ez dot uste. Alan be...

Gaurko gizarteak, orrez gaiñera, ba-ditu beste zer batzuk, kantatzea merezi dabenak. Ezker-eskuma lar buru-auste, korapillo ta eztabaida doguz; kate gogorrez lez, ainbat oker, bidegabe ta makurrek estutzen gaitue. Ta odoletan dagoan gizarte onek, legez dagokion abesti-era berezia bear leuke, sakonagoa, bikaiñagoa ta eztiagoa. Ez nago protesta abestiaren aurka, baiña gure erriak merezi leuke zerbait obeago ta jaigiago dana. Musika ta bertso, zerbait obea, bai! Narru-mintzeko kanta baiño, zerbait mamiñagoa, bai!

Bizkargi

Guzurrak.—Iru eratako guzurrak ezagutzen doguz: 1) gauza bat ao-beroz azi edo geiegitzen dogunekoa; 2) eralkizun, aurre-kontu edo presupuestuena, ta 3) giza-zenbatza edo estadistikaena. Azkenengo au dogu, nunbait, kaltegarriena. Zergaitik? Eun diran lekuan, sarri, amar milla jarten dogulako.

* * *

Erakutsi naia.—Txomin, beti be, gizon zerbitzaria da. Edozeiñi lagundu oi dautso, nai irakatsiz nai esku-laguntzaz.

Bein orrela egin nai izan eban lartxo edan eta ibilli enaiz-banaizkoan joian bitxi, zardaipazka edo tipuATEGAZ.

—Txarto egiten dozu orrenbeste edanaz —diñotsa Txomin'ek—. Ezin zara zutunik egon...

—Ez, gizon, ez —gardentzen dau «zerbelduak»—; edanaz ez dot txarto egiten; ibilli, bai, txarto nabil...